

Planmatig en doordacht pakte de familie Dolman de bestrijding van Neospora aan toen hun veestapel voor zestig procent besmet bleek, zelfs de staldeuren bleven dicht. ‘De bestrijdingskosten voor Neospora zijn snel terugverdiend door betere bedrijfsresultaten.’

‘We benaderen dierziekten zoals ze dat doen in de intensieve veehouderij: door volledige preventie.’ Zonder blikken of blozen somt melkveehouder Piet Dolman uit Heeten het rijtje dierziekten op waartegen hij zijn veestapel maximaal beschermt: ‘We zijn vrij van BVD, IBR en leptospirose, zijn onverdacht voor salmonella, vrij van Neospora en hebben de status tien in de bestrijding van paratbc. Wanneer er hier een koe of kalf het erf verlaat, komt ze niet meer terug. We willen insleep van ziekten hoe dan ook voorkomen.’

Bestrijding tot in detail

Eind jaren negentig werden Piet (48) en Janna (47) Dolman gedwongen om hun 65-koppige melkveestapel en zestig stuks jongvee dierziektevrij te krijgen. ‘In 1996 hebben we een virusuitbraak gehad van

BVD. We hebben de dragers opgeruimd en na verschillende bloedonderzoeken waren we in 1998 officieel vrij van BVD. Op dat moment besloten we de koeien in te enten tegen IBR. Helaas kregen wij te maken met de met BVD besmette entstof, met alle gevolgen van dien.’ Dolman blijft niet lang stilstaan bij die akelige periode. ‘Om de procedure tegen producent Bayer kracht bij te zetten, hebben we van alle dieren bloed af laten nemen voor onder-

zoek naar BVD. We konden immers aantonen dat we kort daarvoor officieel vrij waren van BVD. Als nevenresultaat bevonden we tot onze schrik dat zestig procent van onze veestapel drager was van Neospora.’

De ziekte Neospora zorgt voor verwerpers en lage bevruchtingsresultaten en is onder meer overdraagbaar van moeder op dochter. ‘Toen we de grootste zorgen van de BVD-besmetting achter de rug hadden, wilde ik van Neospora af. Dat betekende dat slechts veertig procent van de koeien in aanmerking kwam als fokkoe. Als je bedenkt dat er voor de helft vaarskalveren worden geboren, kun je slechts op twintig procent vervanging rekenen. Nieuw vee aankopen wilde ik niet en embryo-transplantatie vond ik te duur. We moesten gewoon zuinig zijn op de gezonde koeien.’

Dolman pakte de bestrijding planmatig en tot in detail aan. ‘Honden kunnen gastheer zijn van de Neosporaparasiet. Binnen vijf dagen hadden we onze hond geleerd waar ze de ontlasting mocht laten en dat ze niet in de stal of bij de mesthoop mocht lopen.’ Groter was de stap om de koeien volledig binnen te houden. ‘Langs ons land loopt een wandelpad waar mensen de honden uitlaten. Dat risico konden we moeilijk uitsluiten en daarom blijven de koeien sinds 1999 het jaar rond op stal.’

Om aan te tonen dat Neospora daadwerkelijk een grote schadepost was op het bedrijf noemt Dolman enkele bedrijfskengetallen: ‘Op het dieptepunt hadden we 25 procent doodgeboren kalveren en waren er 2,6 inseminaties nodig per dracht.’ Besmette koestammen kregen een Bel-

Piet en Janna Dolman: ‘De kosten om vrij te worden van Neospora zijn snel terugverdiend door betere bedrijfsresultaten’

ken rennen kalveren rond. ‘We zijn sinds eind 2004 weer officieel vrij van Neospora. Binnen zes jaar zijn we er volledig vanaf’, en wederom heeft Dolman enkele kengetallen paraat. ‘We hebben nu weer acht stuks jongvee per tien melkkoeien. Het inseminatiegetal ligt momenteel op 1,8 per dracht, de tussenkalftijd op 393 dagen en we streven ernaar om de vaarzen af te laten kalven op een jaar en tien maanden.’

Geen kasplantjes

Dolman wijst naar kalveren van Horst Harry en Grandprix die het rantsoen van de melkkoeien krijgen. ‘Tot een leeftijd van een half jaar voeren we de kalveren zo hard mogelijk. Daarna moet je het rantsoen aanpassen, anders vervetten ze. De oudere kalveren krijgen een gemengd

Piet Dolman: ‘Wanneer hier een koe het erf verlaat, komt ze niet meer terug’

Volledige preventie loont

gisch-witblauwstier als partner en de gezonde koeien een goede fokstier. ‘We hadden de pech dat we veel stierkalveren kregen. In 2002 hadden we slechts drie stuks jongvee per tien melkkoeien.’ Dolman is tegen wil en dank ervaringsdeskundige op het gebied van Neospora. ‘Er wordt erg gemakkelijk gewezen naar de Holsteinisering, als zou dat proces schuldig zijn aan het feit dat koeien zo slecht dragend willen worden. Maar wanneer ik getallen lees en zie dat tachtig procent van de Nederlandse bedrijven één of meerdere dieren bezit met Neospora, dan denk ik dat er op dat punt nog veel te verbeteren valt.’

Driemaal daags melken

In 2003 dreigde door het tekort aan aanwas het melkquotum niet volgemolken te kunnen worden. ‘We zijn toen een half jaar lang driemaal per dag gaan melken.’ Dolman wordt enthousiast wanneer hij eraan terugdenkt. ‘In die periode heb ik geleerd hoe je koeien moet voeren. Toen we het echt in de vingers hadden, lag de

productie 25 procent hoger dan een jaar ervoor. Het is ongeloofelijk hoe koeien melk kunnen geven wanneer alles klopt.’ Sinds er weer tweemaal daags gemolken wordt, is de BSK-piek van 59 destijds niet meer gehaald, maar het huidige rollend jaargemiddelde van 10.627 kg melk met 4,31 % vet en 3,47 % eiwit is nog altijd zeer verdienstelijk.

Het gemengde rantsoen aan het voerhek bevat tweederde maïs en eenderde gras en wordt aangevuld met raapzaad-schroot, soja en geplette tarwe; het is goed voor 33,5 kg meetmelk. ‘We zijn sinds 2003 gaan voeren op basis van conditie en dat bevalt uitstekend. We missen bij sommige koeien nu misschien de piek, maar ze geven veel gemakkelijker door.’ Dolman wijst naar een brede, zware Lord Lilydochter. ‘Ze geeft ruim vijftig kilo melk per dag en krijgt vier kilo krachtvoer. Ze is toch prima in conditie?’ Door te voeren op conditie is tegenwoordig nog 19 kilo krachtvoer nodig per 100 kilo melk. Het rantsoen bevat bovendien standaard luzerne.

Na het aantrekken van de bedrijfslaarzen gaat Dolman voor naar de kalverenstal. Alle boxen lijken bezet en in de strohok-

rantsoen met kuilgras en mineralen dat we bijsturen met stro. We starten met insemineren van de pinken op een gewicht van vierhonderd kilo en dat bereiken ze al op een leeftijd van dertien maanden.’ In de ligboxenstal, die dankzij de sleuvenvloer het kaartje Groen Label opgehangen kreeg, toont Dolman vaarzen van Dustin en Osmond. ‘Ruim 1,45 meter groot en afgekalfd op 22 maanden. Groter hoeven ze echt niet, we zijn geen showfokkers. We proberen economische, gezonde koeien te fokken en leggen al jaren de nadruk op benen, uiers en Inet.’

De veestapel oogt kerngezond. Bang dat er kasplantjes worden gekweekt door alle dierziekten bewust buiten de deur te houden, is Dolman niet. ‘Ons vee is ook gezond op andere bedrijven. We hebben vorig jaar wel tegen IBR geënt omdat het virus in de buurt was opgedoken. Preventie kost nu eenmaal geld. Voor paratbc en salmonella zie je het niet direct terug, maar de kosten om vrij te worden van BVD en Neospora zijn snel terugverdiend door betere bedrijfsresultaten.’

Jaap van der Knaap

*Kempke Marie 260 (v. Major), 87 punten
Prod.: 1,11 305 10.036 3,29 3,51 LW 104*